

Войтенко А. В.,
студентка ОР «Магістр»
юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Науковий керівник:

Н. П. Сиза, кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри правосуддя юридичного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

УДК 343.126

РОЗУМНІСТЬ СТРОКІВ ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Обмеження права особи на свободу та особисту недоторканність має здійснюватись винятково з дотриманням конституційних гарантій захисту прав і свобод людини і громадянина та з урахуванням міжнародних стандартів. Кримінальний процесуальний кодекс України містить деталізовані нормативні положення щодо підстав і порядку обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, строків тримання під вартою та їх продовження. Проте під час досудового розслідування та судового провадження виникають проблеми, пов'язані із застосуванням кримінально-процесуальних норм щодо визначення строків тримання під вартою та обґрунтування необхідності їх продовження.

Метою статті є з'ясування проблемних питань дотримання розумних строків у кримінальному провадженні при застосуванні запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою на сучасному етапі реформування кримінального процесу в Україні.

Розумність строків тримання під вартою обумовлюється дотриманням норм КПК і вимог практики ЄСПЛ. Порушення розумності строків тримання під вартою відбувається у випадках їх неналежного обчислення, перевищення встановлених строків тримання під вартою та їх необґрунтованого продовження. Як під час досудового розслідування, так і під час судового провадження строк дії ухвали про тримання під вартою чи про продовження строку тримання під вартою не може перевищувати шістьдесяти днів. Відсутність законодавчо визначених строків судового розгляду та максимальних строків тримання під вартою під час судового провадження має компенсувати засада розумних строків, що дає змогу їх оцінки відповідно до критеріїв, визначених КПК України, з урахуванням практики ЄСПЛ.

Ключові слова: тримання під вартою, строк тримання під вартою, розумність строків, ухвала слідчого судді, ухвала суду, продовження строків тримання під вартою.

Як відомо, тримання під вартою є найбільш суворим запобіжним заходом, пов'я-

заним із позбавленням особи свободи, який полягає в примусовій ізоляції підозрюваного, обвинуваченого шляхом

поміщення його в установу тримання під вартою на певний строк із підпорядкуванням режиму цієї установи.

Огляд аналізу стану здійснення судочинства у 2016 році свідчить про те, що слідчі судді у 2016 р. розглянули клопотання: про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою – 32,3 тис. [31,7 тис.]¹, із яких задоволено 17,4 тис. [18,6 тис.], або 53,8% [58,8%] від кількості розглянутих; про продовження строків тримання під вартою – 5,9 тис. [6,8 тис.], із них задоволено 5,6 тис. [6,4 тис.], або 94,5% [94,5%]. Упродовж 2016 р. за результатами розгляду справ місцеві загальні суди взяли під варту 2,3 тис. [3 тис.] осіб, що на 21,1% менше, ніж у 2015 р. Звільнено з-під варті 1,4 тис. [1,7 тис.] осіб, у тому числі у зв'язку із засудженням особи до інших видів покарання, не пов'язаних із позбавленням волі на певний строк, – 453 [739] особи, або 32,2% [43,7%] від кількості звільнених з-під варті; у зв'язку із постановленням стосовно особи виправдувального вироку – 67 [67] осіб. За результатами розгляду апеляцій на судові рішення у кримінальних справах було звільнено з-під варті 451 [478] особу².

У частині другій статті 29 Конституції України передбачено, що ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом. Крім цього, обмеження права особи на свободу та особисту недоторканність має здійснюватись винятково з дотриманням конституційних гарантій захисту прав і свобод людини і громадянина.

Міжнародними стандартами гарантовано право кожного на розгляд справи упродовж розумного строку. Разом із тим, однією з новел чинного Кримінального процесуального кодексу України (КПК) є внесення до переліку загаль-

них засад кримінального провадження розумних строків, зміст якої розкривається у ст. 28 КПК, а практична реалізація покладена на слідчого, прокурора, слідчого суддю, суд. За допомогою такої засади, з одного боку, забезпечується належне виконання завдань кримінального провадження щодо швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду, а з іншого – здійснюється захист прав, свобод та законних інтересів особи від можливих неправомірних дій правоохоронних органів і суду.

Виділення розумного строку як окремої загальної засади кримінального провадження пов'язано передусім із необхідністю приведення національного законодавства у відповідність до міжнародних правових стандартів здійснення кримінального судочинства. Так, у п. 3 ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. вказано на те, що кожна особа, затримана чи заарештована, повинна негайно постати перед суддею чи іншою посадовою особою, якій закон надає право здійснювати судову владу, і їй має бути забезпечено розгляд справи судом упродовж розумного строку або звільнення під час провадження³.

Дослідженню проблематики тримання під вартою та розумності строків було присвячено праці таких учених, як: С.Є. Абламський, Ю.П. Аленін, В.І. Борисов, Н.В. Глинська, І.В. Гловюк, В.Г. Гончаренко, Ю.М. Грошевий, А.Л. Даль, В.С. Зеленецький, М.І. Зеленська, І.М. Канюка, О.П. Кучинська, Л.М. Лобойко, Є.Д. Лук'янчиков, В.Т. Маляренко, В.І. Маринів, А.М. Мельник, В.В. Назаров, М.Я. Никоненко, А.О. Побережник, М.А. Погорєцький, В.О. Попелюшко, А.Б. Романюк, В.А. Сердюк, С.М. Смоков, О.Ю. Татаров, В.М. Тертишник, О.І. Тищенко, В.І. Фаринник, О.Г. Шило,

¹ Тут і далі у квадратних дужках наведено відповідні дані за 2015 р.

² Аналіз стану здійснення судочинства у 2016 році. Відділ аналізу судової статистики та узагальнення судової практики Верховного Суду України 14 березня 2017 р. № 19–9/ст.

³ Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004> дата звернення 15.04.2018.

С. Л. Шаренко, Л. В. Юрченко, О. Г. Яновська та інших.

Метою статті є з'ясування проблемних питань дотримання розумних строків у кримінальному провадженні при застосуванні запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою на сучасному етапі реформування кримінального процесу в Україні.

Розглядаючи розумний строк у кримінальному судочинстві, А. Б. Романюк та І. М. Канюка дійшли висновку, що це один із виявів процесуальної економії, що є особливо важливим в умовах обмеженості ресурсів, які надаються на боротьбу зі злочинністю¹.

На думку М. Я. Никоненка, трактування розумних строків як таких, що збігаються або ж менші, ніж строки, встановлені законодавством, є неприпустимим, оскільки саме визначення «розумності» строків означає, що це об'єктивно необхідний строк для проведення певної процесуальної дії або прийняття процесуальних рішень².

У частині 1 статті 197 КПК України визначено, що строк дії ухвали слідчого судді, суду про тримання під вартою або продовження строку тримання під вартою не може перевищувати шістдесяті днів.

За результатами аналізу судової практики Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ (ВССУ) виявлено неоднозначне застосування цієї норми судами першої інстанції. Так, в ухвалях від 29.04.2013, 16.05.2013, 11.07.2013, 12.09.2013 суддів Заріччянського районного суду м. Суми про продовження

строку тримання під вартою у кримінальному провадженні по обвинуваченню М. Т. та П. А. у вчиненні злочину, передбаченого пунктами 4, 12 ч. 2 ст. 115 КК, у розглядуваному прикладі, зокрема в ухвалі від 11.07.2013, обвинуваченим продовжено строк тримання під вартою до 14.09.2013. При цьому строк дії попередньої ухвали закінчувався 16.07.2013. Таким чином, суд постановив рахувати двомісячний строк продовження тримання під вартою з часу закінчення дії попередньої ухвали, тобто з 16.07.2013. Проте судом не враховано, що постановляючи 11.07.2013 нову ухвалу, суд застосовує цей запобіжний захід на термін до 60 діб з часу постановлення ухвали³.

Визначення строку закінчення дії ухвали про продовження строку застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою є ще одним проблемним питанням. Типовою для багатьох судів є хибна практика, за якою суд, постановивши відповідну ухвалу, наприклад, 27 серпня визначає датою закінчення її дії 27 жовтня. Оскільки строк дії ухвали суду про тримання під вартою або продовження строку тримання під вартою не повинен перевищувати шістдесяті днів, продовження строку на два місяці може призвести до порушення вимог ст. 197 КПК та перевищення максимального строку тримання під вартою⁴.

До того ж, новелою чинного КПК України є положення ч. 4 ст. 196, відповідно до якого в ухвалі про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою слідчий суддя, суд зобов'язаний визначити дату закінчення її дії в межах строку, передбаченого КПК України. Та-

¹ А Романюк, І Канюка, 'Вимога дотримання розумних строків у кримінальному судочинстві України як прояв принципу дії процесуальної економії' (2012) 2 *Прикарпатський юридичний вісник* 259–260.

² М Никоненко, 'Значення у процесі доказування розумності строків як засади кримінального провадження' (2013) 2 *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ України* 27.

³ Про судову практику застосування судами першої та апеляційної інстанцій процесуального законодавства щодо обрання, продовження запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою: Узагальнення Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ <http://sc.gov.ua/ua/uzagalnennja_sudovoji_praktiki.html> дата звернення 15.04.2018.

⁴ Про судову практику застосування судами першої та апеляційної інстанцій процесуального законодавства щодо обрання, продовження запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою: Узагальнення Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ <http://sc.gov.ua/ua/uzagalnennja_sudovoji_praktiki.html> дата звернення 15.04.2018.

кий самий обов'язок покладено на суддю під час продовження строків тримання під вартою.

На наш погляд, зазначена вище новела є доцільною і такою, що сприяє дотриманню засад кримінального провадження, зокрема законності, забезпечення права на свободу й особисту недоторканність, дотримання розумних строків та ін.

Досліджуючи критерії розумності строку стосовно тримання під вартою, слід зазначити, що відповідно до положень ч. 2 ст. 197 КПК України строк тримання під вартою обчислюється з моменту взяття особи під варту, а у випадку, коли взяттю під варту передувало затримання підозрюваного, обвинуваченого, облік часу починається з моменту затримання особи.

Проте обчислення строків тримання під вартою має свої особливості, до яких А. Л. Даль та С. Є. Абламський відносять наступні: 1) в нього включається той день, від якого починається строк, а якщо взяттю під варту передувало затримання підозрюваного, обвинуваченого – з моменту затримання; 2) зараховуються неробочий час, вихідні та святкові дні; 3) не поширюється правило, відповідно до якого закінчення строку, який обчислюється днями або місяцями, припадає на неробочий день, останнім днем цього строку вважається наступний за ним робочий день; 4) зараховується час перебування особи в психіатричному закладі під час проведення експертизи; 5) у разі повторного взяття особи під варту в тому самому кримінальному провадженні строк тримання під вартою обчислюється з урахуванням часу тримання під вартою раніше¹.

Відповідно до ч. 3 ст. 197 КПК України сукупний строк тримання під вартою не повинен перевищувати: 1) шести місяців – у кримінальному провадженні щодо злочинів невеликої або середньої

тяжкості; 2) дванадцяти місяців – у кримінальному провадженні щодо тяжких або особливо тяжких злочинів.

При вирішенні питання щодо звернення з клопотанням до слідчого судді про продовження строків тримання під вартою слідчий, прокурор особливої уваги повинні звертати на загальні строки досудового розслідування, встановлені ст. 219 КПК України.

На практиці виникають ситуації, коли строк досудового розслідування ще не закінчився, а строк тримання під вартою сплинув. У разі закінчення строку дії ухвали про застосування тримання під вартою така ухвала припиняє свою дію, а підозрюваний підлягає негайному звільненню. За таких обставин слідчий, прокурор у разі існування обґрунтованої необхідності повинен застосувати до підозрюваного інший запобіжний захід, не пов'язаний із позбавленням волі.

Науковці А. Л. Даль та С. Є. Абламський у своїй роботі вказують на доцільність доповнити статтю 199 КПК України новим положенням, у якому передбачити обов'язок слідчого, прокурора не пізніше ніж за добу до подання клопотання про продовження строку тримання під вартою надати підозрюваному, обвинуваченому копію такого клопотання разом із матеріалами, якими обґрунтовується необхідність продовження строку тримання під вартою, а також зазначити, що місцем надання копії клопотання може бути як приміщення слідчого ізолятора, так і службовий кабінет слідчого або прокурора².

Зазначені пропозиції спрямовані на посилення гарантій забезпечення права підозрюваного на захист у кримінальному провадженні, а також уникнення необґрунтованого обмеження права особи на свободу та особисту недоторканність і в цілому повинні сприяти додержанню розумних строків при застосуванні тримання під вартою.

¹ А Даль, С Абламський, Тримання під вартою як запобіжний захід у кримінальному провадженні (ХНУВС; Панов, 2017) 123.

² А Даль, С Абламський, Тримання під вартою як запобіжний захід у кримінальному провадженні (ХНУВС; Панов 2017) 130.

Слід вказати на важливість для забезпечення прав обвинуваченого у кримінальному провадженні Рішення Конституційного Суду України, яким визнано неконституційними положення КПК України щодо продовження судом під час підготовчого судового засідання застосування тримання під вартою за відсутності клопотання прокурора, оскільки це порушує принцип рівності усіх учасників судового процесу, а також принцип незалежності та безсторонності суду, адже у такому разі сам суд стає на сторону обвинувачення у визначенні наявності ризиків за ст. 177 КПК, які впливають на необхідність продовження тримання під вартою на стадії судового провадження у суді першої інстанції¹.

Продовження дії запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, обраного під час досудового розслідування, без перевірки судом обґрунтованості підстав для його застосування суперечить вимогам обов'язкового періодичного судового контролю за застосуванням запобіжних заходів, пов'язаних з обмеженням права особи на свободу та особисту недоторканність, закріпленого у частині другій статті 29 Конституції України, згідно з якою «ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом»².

Важливими гарантіями прав і свобод особи під час застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою на сучасному етапі реформування кримінального процесу в Україні є міжнародно-правові стандарти. Як слушно

вказує М.І. Зеленська, такі стандарти відіграють домінуючу роль у реалізації особою своїх прав і свобод, відображають найвищі досягнення цивілізації і, таким чином, становлять взірць законодавчого забезпечення прав людини, у тому числі у сфері кримінально-процесуальної діяльності³.

Як відомо, на сьогодні найбільш дієвим механізмом формування міжнародно-правових стандартів є розгляд справ Європейським судом з прав людини (ЄСПЛ), який оцінює відповідність національної практики положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. та своїм попереднім рішенням, що містять тлумачення цих положень.

У справі «Харченко проти України» ЄСПЛ вказав на порушення пункту 1 (с) статті 5 Конвенції щодо періоду після закінчення слідства та до початку судового розгляду, протягом якого тримання під вартою здійснювалося без відповідного судового рішення, а також щодо судових рішень, винесених на стадії судового розгляду, котрі не містять визначених строків подальшого тримання під вартою, таким чином залишаючи без змін такий запобіжний захід, а не продовжуючи строк його застосування, що суперечить вимогам статті 5 (п. 98 рішення ЄСПЛ у справі «Харченко проти України» від 10.02.2011)⁴.

Чинний КПК України частково вирішив зазначену проблему, встановивши, що суд зобов'язаний розглянути питання доцільності продовження тримання обвинуваченого під вартою до спливу двомісячного строку з дня

¹ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення третього речення частини третьої статті 315 Кримінального процесуального кодексу України від 23.11.2017 № 1-п/2017 <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-17>> дата звернення 15.04.2018.

² Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення третього речення частини третьої статті 315 Кримінального процесуального кодексу України від 23.11.2017 № 1-п/2017 <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-17>> дата звернення 15.04.2018.

³ М. Зеленська, Гарантії прав і свобод особи під час застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою: монографія За заг. ред. проф. М.А. Погорельського (Алерта, 2016) 153.

⁴ Справа «Харченко проти України» (заява № 40107/02): Рішення Європейського суду з прав людини від 10.02.2011 <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/974_662> дата звернення 15.04.2018.

надходження до суду обвинувального акта чи з дня застосування судом до обвинуваченого запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою незалежно від наявності клопотань (ч. 3 ст. 331 КПК).

Проте розгляд цього питання має відбуватися на засадах змагальності відповідно до норм Глави 18 КПК з обґрунтуванням наявності ризиків у кримінальному провадженні та необхідності подальшого застосування тримання під вартою.

Як свідчать результати аналізу судової практики, проведеного ВССУ, суди в ухвалах про продовження строку тримання під вартою не співвідносять доцільність подальшого застосування тримання під вартою з особливістю тих дій, які слід провести для завершення провадження. Як правило, суд обмежується вказівкою на те, що строк застосування запобіжного заходу спливає, а судові провадження в межах цих строків завершити неможливо. У багатьох випадках суд не зазначає про те, які конкретно визначені в КПК ризики продовжують існувати, та обмежується вказівкою, що «заявлені слідчим і прокурором під час обрання запобіжного заходу ризики, які виправдовують тримання особи під вартою, не зменшилися»; продовжують існувати ризики, викладені в ухвалі слідчого судді під час досудового розслідування; або судом не встановлено даних про зменшення ризиків, передбачених ст. 177 КПК, строк тримання під вартою закінчується, а судові провадження неможливо завершити до закінчення строку тримання під вартою, мета та підстави застосування запобіжного

заходу у вигляді тримання під вартою визначені в ухвалі слідчого судді, яка на час проведення підготовчого судового засідання не скасована, а нових підстав для застосування іншого запобіжного заходу немає, закінчується строк тримання під вартою, тому необхідно його продовжити тощо¹.

Згідно з практикою застосування ЄСПЛ пункту 3 статті 5 Конвенції після спливу певного проміжку часу існування лише обґрунтованої підозри перестає бути підставою для позбавлення свободи, і судові органи мають навести інші підстави для продовження строку тримання особи під вартою; до того ж такі підстави мають бути чітко наведені національними судами (пункт 60 рішення від 06 листопада 2008 року у справі «Слоєв проти України»², пункт 63 рішення від 27 листопада 2008 року у справі «Свершов проти України»³).

ЄСПЛ стверджує, що питання про те, чи є розумним строк тримання під вартою не може оцінюватись абстрактно (пункт 40 рішення від 15 грудня 2016 року у справі «Ігнатів проти України»), відсутність будь-яких підстав, наданих судовими органами у своїх рішеннях, які дозволяють тримання особи під вартою протягом тривалого проміжку часу, є несумісним з принципом захисту від свавілля, закріпленим у пункті 1 статті 5 Конвенції (пункт 36 рішення ЄСПЛ від 15 грудня 2016 року у справі «Ігнатів проти України»⁴).

Отже, тривалість тримання під вартою повинна бути виправданою, обґрунтованою як складністю кримінального провадження, так і наявністю ризиків

¹ Про судову практику застосування судами першої та апеляційної інстанцій процесуального законодавства щодо обрання, продовження запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою: Узагальнення Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ <http://sc.gov.ua/ua/uzagalnennja_sudovoji_praktiki.html> дата звернення 15.04.2018.

² Справа «Слоєв проти України» (заява № 17283/02): Рішення Європейського суду з прав людини від 06.11.2008 <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/974_433> дата звернення 15.04.2018.

³ Справа «Свершов проти України» (заява № 35231/02): Рішення Європейського суду з прав людини від 27.11.2008 <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/974_428> дата звернення 15.04.2018.

⁴ Справа «Ігнатів проти України» (заява № 40583/15): Рішення Європейського суду з прав людини від 15.12.2016 <[http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/895eb1efa4312a8dc22580f8003dfa2d/\\$FILE/%D0%86%D0%B3%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%B2%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B8%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8.pdf](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/895eb1efa4312a8dc22580f8003dfa2d/$FILE/%D0%86%D0%B3%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%B2%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B8%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8.pdf)> дата звернення 15.04.2018.

(ст. 177 КПК), інакше судові рішення про продовження строку тримання під вартою не відповідатимуть нормам КПК і вимогам практики ЄСПЛ.

Ще одним критерієм для визначення розумності строків кримінального провадження є спосіб здійснення судом своїх повноважень (п. 3 ч. 3 ст. 28 КПК).

За результатами аналізу судової практики ВССУ встановлено, що однією із причин порушення розумних строків у кримінальному провадженні є неналежне здійснення судом своїх повноважень, зокрема у випадках відкладення судових засідань із розгляду кримінальних проваджень та визначення необґрунтованої тривалості перерв при відкладенні судових засідань. Поширеною є практика відкладення судових засідань через зайнятість судді в іншій справі або перебування судді в нарадчій кімнаті. Існують випадки порушення суддями строку призначення підготовчого судового засідання; коли розгляд кримінального провадження впродовж тривалого періоду не розпочинається по суті, судді під час розгляду кримінальної справи (провадження) заявляють самовідвід

з підстав, які існували на момент проведення підготовчого судового засідання, тощо¹.

У зазначених випадках спосіб здійснення судом своїх повноважень не забезпечує дотримання загальної засади розумності строків кримінального провадження.

Розумність строків тримання під вартою обумовлюється дотриманням норм КПК і вимог практики ЄСПЛ. Порушення розумності строків тримання під вартою відбувається у випадках їх неналежного обчислення, перевищення встановлених строків тримання під вартою та їх необґрунтованого продовження. Як під час досудового розслідування, так і судового провадження строк дії ухвали про тримання під вартою чи про продовження строку тримання під вартою не може перевищувати шістьдесяті днів. Відсутність законодавчо визначених строків судового розгляду та максимальних строків тримання під вартою під час судового провадження має компенсувати засада розумних строків, що дає змогу їх оцінки відповідно до критеріїв, визначених КПК України, з урахуванням практики ЄСПЛ.

REFERENCE LIST

LIST OF LEGAL DOCUMENTS

1. Konstytucia Ukrainy [Constitution of Ukraine]: dated June 28, 1996 No. 254к/96-ВР <<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>> data zvernennia 15.04.2018 (in Ukrainian).
2. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal Procedural Code of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 13.04.2012 № 4651-VI <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>> data zvernennia 15.04.2018 (in Ukrainian).
3. Analiz stanu zdiysnennya sudochynstva u 2016 rotsi Viddil analizu sudovoyi statystyky ta uzahal'nennya sudovoyi praktyky Verkhovnoho Sudu Ukrainy 14 bereznya 2017 r. № 19-9/st (in Ukrainian).
4. Konventsiya pro zakhyst prav lyudyny ta osnovopolozhnykh svobod: Rada Yevropy; Konventsiya, Mizhnarodnyy dokument: stanom na 04.11.1950 (zi zminamy ta dopovnennyamy, vneseny my Protokolom № 14 vid 13.05.2014) <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004> data zvernennia 15.04.2018 (in Ukrainian).

CASES

5. Rishennya Konstytutsiynoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiynym podanniam Upovnovazhenoho Verkhovnoyi Rady Ukrainy z prav lyudyny shchodo vidpovidnosti Konstytutsiyi Ukrainy (konstytutsiynosti) polozhennya tret'oho rechennya chastyny tret'oyi statti 315 Kryminal'noho protsesual'noho kodeksu Ukrainy» vid 23.11.2017 № 1-r/2017 <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-17>> data zvernennia 15.04.2018 (in Ukrainian).

¹ Про судову практику застосування судами першої та апеляційної інстанцій процесуального законодавства щодо обрання, продовження запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою: Узагальнення Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ <http://sc.gov.ua/ua/uzagalnennja_sudovoji_praktiki.html> дата звернення 15.04.2018.

6. Sprava «Yeloyev proty Ukrayiny» (zayava N17283/02): Rishennya Yevropeys'koho sudu z prav lyudyny vid 06.11.2008 <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/974_433> data zvernennia 15.04.2018 (in Ukrainian).
7. Sprava «Ihnatov proty Ukrayiny» (zyava № 40583/15): Rishennya Yevropeys'koho sudu z prav lyudyny vid 15.12.2016 <[http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/895eb1efa4312a8dc22580f8003dfa2d/\\$FILE/%D0%86%D0%B3%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%B2%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B8%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8.pdf](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/895eb1efa4312a8dc22580f8003dfa2d/$FILE/%D0%86%D0%B3%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%B2%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B8%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8.pdf)> data zvernennia 15.04.2018 (in Ukrainian).
8. Sprava «Kharchenko proty Ukrayiny» (zayava N40107/02): Rishennya Yevropeys'koho sudu z prav lyudyny vid 10.02.2011 <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/974_662> data zvernennia 15.04.2018 (in Ukrainian).
9. Sprava «Svershov proty Ukrayiny» (zayava N35231/02): Rishennya Yevropeys'koho sudu z prav lyudyny vid 27.11.2008 <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/974_428> data zvernennia 15.04.2018 (in Ukrainian).
10. Pro sudovu praktyku zastosuvannya sudamy pershoi ta apelyatsiynoyi instantsiy protsesual'noho zakonodavstva shchodo obrannya, prodovzhennya zapobizhnoho zakhodu u vyhlyadi trymannya pid vartoyu: Uzahal'nennya Vysshchoho Spetsializovanoho Sudu Ukrayiny z rozhlyadu tsyvil'nykh i kryminal'nykh sprav <http://sc.gov.ua/ua/uzagalnennja_sudovoji_praktiki.html> data zvernennia 15.04.2018 (in Ukrainian).

BIBLIOGRAPHY

ARTICLES

11. Nykonenko M YA, Znachennya u protsesi dokazuvannya rozumnosti strokiv yak zasady kryminal'noho provadzhennya (2013) 2 Yurydychnyy chasopys Natsional'noyi akademiyi vnutrishnikh sprav Ukrayiny 25–31 (in Ukrainian).
12. Romanyuk A B, Kanyuka I M, Vymoha dotrymannya rozumnykh strokiv u kryminal'nomu sudochynstvi Ukrayiny yak proyav pryntsyphu diyi protsesual'noyi ekonomiyi (2012) 2 Prykarpat's'kyi yurydychnyy visnyk 259–273 (in Ukrainian).

AUTHORED BOOKS

13. Dal' AL, Ablams'kyi SYE, Trymannya pid vartoyu yak zapobizhnyy zakhid u kryminal'nomu provadzhenni: Monohrafiya Za zahal. red. doktora yuryd. nauk, prof. O. O. Yukhna (KHNUVS, Panov 2017) 238 (in Ukrainian).
14. Zelens'ka MI, Harantiyi prav i svobod osoby pid chas zastosuvannya zapobizhnoho zakhodu u vyhlyadi trymannya pid vartoyu: Monohrafiya Za zahal. red. prof. M. A. Pohorets'koho (Alerta, 2016) 212 (in Ukrainian).

Vojtenko A. Cleverness of terms of holding under guard: problem questions.

The restriction of the right of a person to freedom and personal integrity should be carried out exclusively with observance of constitutional guarantees of the protection of human rights and freedoms and taking into account international standards. The Criminal Procedural Code of Ukraine contains detailed regulations on the grounds and procedure for the selection of preventive measures in the form of detention, periods of detention and their continuation. However, during the pre-trial investigation and litigation, there are problems related to the application of criminal procedural rules for determining the terms of detention and justifying the need for their continuation.

The purpose of the article is to find out the issues of observance of reasonable time periods in criminal proceedings when applying a preventive measure in the form of detention at the present stage of the reform of the criminal process in Ukraine.

Reasonableness of the terms of detention is conditioned by observance of the norms of the CPC and the requirements of the practice of the ECHR. Violations of the reasonableness of the terms of detention take place in cases of their inappropriate calculation, exceeding the prescribed periods of detention and unjustified extensions. As during the pre-trial investigation, as well as during the court proceedings, the period of validity of the decree on the detention or extension of the period of detention may not exceed sixty days. The absence of statutory time limits for trial and the maximum periods of detention during court proceedings should compensate for the principles of reasonable time, which makes it possible to assess them in accordance with the criteria defined by the CPC of Ukraine, taking into account the practice of the ECHR.

Key words: *detention, term of detention, reasonable time limits, decision of the investigating judge, decision of the judge application for extension of the term of detention.*

Стаття надійшла до редакції журналу 02.06.2018.